

חולין בו
עניין: הבדלה

פרי צדיק פרשת יתרו - הבדלה

משל למלך יושב ומטרונה יושבת כנגדו העובר ביניהם וכו'. והיינו דשבת יומא דנשמתין איהו ולא יומא דגופא כמו שמוכח בזה"ק (ת"ב ר"ה סוף ע"א) ואז נקרא ישראל בני שמים על דרך שאמרו (סנהדרין צ"א): יקרא אל השמים מעל זו נשמה וניכר מעלת ישראל. ובימי המעשה שנכנסו הישראל גם כן לעניני הארץ שהם צורכי הגוף לא ניכר כל כך ההבדל בין ישראל לעמים. אבל אמרו (מכילתא פרשה זו בחודש ז) זכור ושמור זכור מלפניו ושמור מלאחריו שהוא שמקדושת השבת נשאר לישראל הציפוי והקיווי בלב לקדושת השבת הבא ועל דרך שפירש רש"י על פסוק (בראשית ל"ז, י"א) ואביו שמר את הדבר שהיה ממתין ומצפה מתי יבוא. וזהו שמור לאחריו שיהיה ממתין ומצפה ליום השבת שיהיה פנוי רק לתורה ועבודת ה' יתברך כמו שנבאר האדם לשמש את קונו ויהיה מאנשי שמים ומה שהולך לעסוק בצורכי הגוף הוא רק מההכרח אחר הקללה. ועל ידי זה מכיר ההבדל בין ישראל לעמים אף בימי המעשה ועל זה בא ההבדלה על הכוס ששמחים במה שמרגיש ההבדלה בין ישראל לעמים אף בימי המעשה על ידי הציפוי והקיווי דשמור לאחריו (ונתבאר מוצאי שבת קודש פרשת בא):

המבדיל בתפילה צריך שיבדיל על הכוס. להבין ענין הבדלה על היין ששבתו (שבועות י"ח): ובשלמא בכניסת השבת וזכרוהו על היין ששמת בקדושת שבת שמקבל אבל ביציאתו לשמחה מה זו עושה. אך כבר אמרנו דהשמחה על הדעת שחנן ה' יתברך להרגיש ההבדלות (ונתבאר פרשת ויחי אחר הבדלה מאמר א) וכל ההבדלות דחשב בגמרא (פסחים ק"ג:) הם הכל אחד על הבדל בין יום השביעי לששת ימי המעשה. בין קודש לחול דשבת הוא קודש כדכתיב (בראשית ב', ג) ויקדש אותו. בין אור לחושך דשבת נקרא יום המיוחד כמו שאמרו במדרש (תנחומא וירא א) והיינו דיום הוא אור כמו שנאמר (בראשית א, ה) ויקרא אלהים לאור יום ושבת איתא בספר הבהיר (סימן ק"ס) לקח שביעי ושם לו במקומו והשאר גזזו לצדיקים וכו' שבשבת יש בו מאור הראשון שנגזז לעתיד לבוא ועל כן שבת נקרא יום בעצם והוא יום המיוחד. ושאר הימים נקראים יום על דרך השאלה על אור החמה שמאיר ביום שהוא נובלות מאורה של מעלה (בראשית רבה י"ז, ה) ועל כן לעומת אור יום השבת נקראו ימי המעשה חושך וזהו בין אור לחושך. ובין ישראל לעמים הוא גם כן על ידי קדושת השבת דכתיב (שמות ל"א, י"ז) כיני ובין בני ישראל אות היא לעולם וגו' ואיתא (שמות רבה כ"ה, י"א)

של"ה מסכת חולין תורה אור

(מט) **הבלל העולה**, שכל יום הוא מקודש מקדושת שבת, אמנם השבת כולה קודש. וזהו הרמז עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, כלומר תמיד דבר יום ביומו צריך האדם להיות עולה לה' כלומר קודש, ובשבת קדושה יתירה סוד נשמה יתירה, ואז עולת שבת עולה למעלה על עולת התמיד. וכשמחבונן המשכיל על זה ומקדש עצמו בכל יום איזה שעה, ופורש מעסקי עולם הזה ומדבק בו יתברך, אז ששת ימי החול שלו הם חולין שנעשו על טהרת הקודש. ומסכת חולין בסדר קדשים. ולא נקראים ששת ימי חול אלא ששת ימי השבת, כדאמר ר' יצחק במכילתא הנ"ל. ולגבי האומות הם ששת ימי החול, חול ולא קודש, כמבואר לעיל בדברי ראשית חכמה שהבאתי. וזה הרמז של הבדלה, המבדיל בין קודש לחול כו' בין ישראל לעמים, רוצה לומר אף על פי שיש הבדל בין קודש לחול, אל תבין שהוא חול ממש, רק יש הבדל בין ישראל לעמים, אצל האומות החול הוא חול ולא קודש, ואצל ישראל חולין שנעשו על טהרת הקודש, ובכל יום ויום יש בו חלק שבת.

שם משמואל תרוע"ג

בכתבי האריז"ל בפ"י יוצר אור ובורא חושך. שלכאורה באשר בריאה היא גבוהה מיצירה איפכא מבעי' לי' למימר יוצר חושך ובורא אור, אך אדרבה באשר הבריאה האור רב מאוד ומחמת רב האור אי אפשר להסתכל בו נקרא חושך וזהו חושך של מעלה דכתיב (תהלים י"ח) ישת חושך סתרו, ויצירה שהיא למטה הימנה יכולין לסבול את האור, עכ"ד. והנה ידוע דקה"ק רומז לבריאה ואוהל מועד ליצירה ע"כ בקה"ק מחמת רב האור נקרא חושך של מעלה:

אור לחושך הוא בין קה"ק לאוהל מועד הוא בעולם, והנה נשלמו שלש הבדלות בעולם שנה נפש:

וכמו שבעולם הי' צריך להיות קה"ק נבדל אוהל מועד ועי"ן יכול לקבל האור והקדושה, כן הם שבת וימי החול שכל עצמו שימי החול מתברכין משבת הוא מחמת ההבדלה, יכן ישראל לעמים שבאם יש הבדל אז כל העולם כולו מתברך, ובכלל זה הוא בישראל עצמם שצריך שיהי' השכל נבדל מהחומר, ובין ישראל לעמים הוא בנפש:

והנה בין קודש לחול מבואר שהוא שבת שהיא בשנה. ובין אור לחושך אף כי הוא כפשוטו דכתיב (בראשית א) ויבדל אלקים בין האור ובין החושך, מ"מ לוטה בו ההבדל שבין קה"ק לאוהל מועד. דהנה

ולפי האמור יש לפרש נוסח ההבדלה שלנו שאנו אומרים שלש הבדלות. בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים [והא דבין יום השביעי לששת ימי המעשה לאו מנינא אלא מעין חתימה הוא כבש"ס פסחים ק"ד], והיינו כי עולם שנה נפש הם בבחי' אחת, וכמו שבעולם מובחר המקומות הוא בית קה"ק ומשם יוצא שפע אורה וקדושה לעולם כנ"ל, כן בשנה הוא שבת ומיני' שיתא יומין מתברכין, ובנפש הוא ישראל ובאמצעות ישראל יש קיום לכל העולם כמ"ש (ירמ' ל"ג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי,

